

Кума

Іван Бунін

З книги "Темні алеї"

Переклад Олександра Грязнова

Дачі в соснових лісах під Москвою. Мілке озеро, купальні біля грузьких берегів. Одна з найдорожчих дач недалеко від озера: будинок у шведському стилі, чудові старі сосни і яскраві квітники перед місткою терасою.

Господиня весь день у легкому ошатному матіне з мереживами, сяюча тридцятилітньою купецькою красою і спокійним задоволенням літнього життя. Чоловік від'їжджає в контору в Москву о дев'ятій ранку, повертається о шостій вечора, сильний, стомлений, голодний, і негайно йде купатися перед обідом, з полегшенням роздягається у нагрітій за день купальні і пахне здоровим потом, міцним простонародним тілом...

Вечір в кінці червня. Зі столу на терасі ще не забрано самовар. Хазяйка чистить ягоди на варення. Приятель чоловіка, що приїхав на дачу в гості на кілька днів, курить і дивиться на її оголені до ліктів, пещені, круглі руки. (Знавець і збирач древніх руських ікон, елегантний і сухий статурою чоловік з невеликими підстриженими вусами, з жвавим поглядом, одягнений як для тенісу.) Дивиться і говорить:

— Кумо, можна поцілувати руку? Не можу спокійно дивитись.

Руки в соку, — підставляє блискучий лікоть. Ледь торкнувшись його губами, говорить, запинаючись:

— Кумо...

— Що, куме?

— Знаєте, яка історія: у одного чоловіка серце пішло з рук, і він сказав розуму: прощай!

— Як це серце пішло з рук?

— Це із Сааді, кумо. Був такий персидський поет.

— Знаю. Але що значить серце пішло з рук?

— А це значить, що чоловік закохався. Ось як я в вас.

— Схоже, що і ви сказали розуму: прощай.

— Так, кумо, сказав.

Посміхається неухважно, ніби зайнята тільки своєю справою:

— З чим вас і поздоровляю.

— Я серйозно.

— На здоров'я.

— Це не здоров'я, кумо, а дуже тяжка хвороба.

— Бідний. Треба лікуватися. І давно це з вами?

— Давно, кумо. Знаєте, відколи? З того дня, коли ми з вами ні з того ні з цього хрестили у Савельєвих, — не розумію, якого біса вони надумали покликати хрестити саме нас з вами... Пам'ятаєте, яка заметіль була того дня, і як ви приїхали вся в снігу, збуджена швидкою їздою і завірюхою, як я сам зняв з вас соболину шубку, і ви ввійшли в залу в скромній білій шовковій сукні, з перловим хрестиком на злегка відкритих грудях, а потім тримали дитину на руках із завернутими рукавчиками, стояли зі мною біля купелі, дивлячись на мене з якоюсь збентеженою посмішкою... Саме там і почалось між нами щось таємне, якась гріховна близькість, наша немов би спорідненість і якийсь особливий потяг.

— Parlez pourvous... (Говоріть за себе...)

— А потім ми поруч сиділи за сніданком, і я не розумів - чи то від гіацинтів на столі так чудово, молодод, свіжо пахне чи від вас... От відтоді я і захворів. І вилікувати мене можете тільки ви.

Подивилась з-під лоба:

— Так, я цей день добре пам'ятаю. А що до лікування, то жаль, що Дмитро Миколайович нині ночує в Москві, — він би вам відразу порадив справжнього лікаря.

— А чому він ночує в Москві?

— Сказав вранці, ідучи на станцію, що нині у них засідання пайщиків, перед роз'їздом. Всі роз'їжджаються - хто в Кисловодськ, хто за кордон.

— Але він міг би повернутися з дванадцятигодинним.

— А прощальна пиятика після засідання у "Мавританії"?

За обідом він сумно мовчав, несподівано пожартував:

— А чи не закотитися і мені в "Мавританію" з десятигодинним: ущент напитися там, випити на брудершафт з метрдотелем?

Вона подивилась довгим поглядом.

— Закотитися і лишити мене одну в порожньому домі? Так-то ви пам'ятаєте гіацинти!

І тихо, ніби задумавшись, поклала долоню на його руку, що лежала на столі...

О другій годині ночі, в одному халаті, він прокрався з її спальні по темному, тихому дому, під чіткий стук годинника в їдальні, у свою кімнату, в сутінках якої світилося у відкриті на садовий балкон вікна далеке неживе світло зорі, яка не гасла всю ніч, і пахло нічною лісовою свіжістю. Блаженно впав навznak на постіль, намацав на нічному столику сірники і портсигар, жадібно закурив і заплющив очі, згадуючи подробиці свого несподіваного щастя.

Вранці у вікна тягнуло вогкістю тихого дощу, по балкону рівно стукали його краплі. Він відкрив очі, з насолодою відчув солодку простоту буденного життя, подумав: "Нині поїду в Москву, а післязавтра в Тіроль або на озеро Гарда", - і знову заснув.

Вийшовши до сніданку, поштиво поцілував її руку і скромно сів за стіл, розгорнув салфетку...

— Вибачайте, — сказала вона, намагаючись бути якомога простішою, — тільки холодна курка і кисляк. Сашо, принесіть червоного вина, ви знову забули...

Потім, не підіймаючи очей:

— Будь ласка, їдьте сьогодні ж. Скажіть Дмитру Миколайовичу, що вам теж страшенно захотілось у Кисловодськ. Я приїду туди тижнів через два, а його відправляю в Крим до батьків, там у них чудова дача в Місхорі... Дякую, Сашо. Ви кисляку не любите, — хочете сиру? Сашо, принесіть, будь ласка, сир...

— "Чи любите ви сир, спитали раз ханжу", — сказав він, ніяково сміючись. – Кума...

— Хороша кума!

Він взяв через стіл і стиснув її руку, тихо кажучи: — Правда приїдете?

Вона відповіла рівним голосом, дивлячись на нього з легкою усмішкою:

— А як ти думаєш? Обману?

— Як мені дякувати тобі!

І відразу подумав: "А там я її, у цих лакованих чобітках, в амазонці і в капелюшку, напевне, негайно ж люто зненавиджу!"

25. 9.43